

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 11ης Ιουλίου 2019¹

Υπόθεση C-447/18

UB

κατά

Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava

[αίτηση του Najvyšší súd Slovenskej republiky
(Ανώτατου Δικαστηρίου της Σλοβακικής Δημοκρατίας)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Ϊση μεταχείριση σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης – Διάκριση λόγω ιθαγένειας – Μη διακινούμενος εργαζόμενος – Αλλαγή του κράτους μέλους διαμονής εργαζομένου λόγω της διάλυσης κράτους – Νομοθεσία κράτους μέλους η οποία εξαρτά το δικαίωμα σε πρόσθετο όφελος καταβαλλόμενο ως επιβράβευση για την κατάκτηση μεταλλίων σε Ολυμπιακούς Αγώνες και λοιπά διεθνή πρωταθλήματα από την προϋπόθεση ιθαγένειας – Τσέχος υπήκοος που διαμένει στη Σλοβακία»

1. Η κύρια δίκη παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να αναπτύξει τη νομολογία του σχετικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες η χορήγηση συμπληρωματικής παροχής προβλεπόμενης μόνο για τους υπηκόους ορισμένου κράτους μέλους θα πρέπει να επεκτείνεται σε όλους τους υπηκόους της Ένωσης που διαμένουν στο εν λόγω κράτος μέλος. Η επίμαχη εν προκειμένω παροχή (στο εξής: συμπληρωματική παροχή) χορηγείται ως επιβράβευση για την κατάκτηση μεταλλίων στους Ολυμπιακούς Αγώνες και σε άλλες ευρωπαϊκές και διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις.
2. Η διαφορά είναι ασυνήθης, διότι έχει ανακύψει όχι από την άσκηση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας, αλλά ως συνέπεια του γεγονότος ότι η Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας χωρίστηκε σε δύο κράτη πριν από την προσχώρηση της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την 1η Μαΐου 2004. Κατά συνέπεια, Τσέχος υπήκοος ο οποίος διαμένει στη Σλοβακία και διεκδικεί την καταβολή της συμπληρωματικής παροχής από τον σλοβακικό φορέα κοινωνικής ασφάλισης δεν μπορεί να θεωρηθεί *διακινούμενος* εργαζόμενος, δεδομένου ότι έχει ζήσει για περισσότερα από 50 έτη εντός των συνόρων του νυν κυρίαρχου κράτους της Σλοβακίας.
3. Το Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας) ερωτά αν ένα πρόσωπο με αυτά τα χαρακτηριστικά μπορεί παρά ταύτα να αξιώσει βασίμως την καταβολή της συμπληρωματικής παροχής επικαλούμενος τον κανονισμό (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας², καθώς και το άρθρο 34 του Χάρτη περί δικαιώματος πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

² ΕΕ 2004, L 166, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 988/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και τον καθορισμό του περιεχομένου των παραρτημάτων του (ΕΕ 2009, L 284, σ. 43), και διορθώθηκε με το ΕΕ 2004, L 200, σ. 1.

4. Καταλήγω ότι στο ερώτημα αυτό προσήκει αρνητική απάντηση, για τους λόγους που αναπτύσσονται λεπτομερώς κατωτέρω, υπό IV.

I. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

5. Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τον τίτλο «Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική αρωγή». Οι δύο πρώτες παράγραφοι έχουν ως εξής:

«1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.»

6. Οι αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 του κανονισμού 883/2004 έχουν ως εξής:

«(4) Είναι ανάγκη να γίνουν σεβαστά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφάλειας και να εκπονηθεί απλώς ένα σύστημα συντονισμού.

(5) Στο πλαίσιο του συντονισμού αυτού, είναι ανάγκη να εξασφαλισθεί, εντός της Κοινότητας, ίση μεταχείριση των ενδιαφερομένων προσώπων, δυνάμει των διαφόρων εθνικών νομοθεσιών.»

7. Το άρθρο 1, στοιχείο κγ', του κανονισμού 883/2004 ορίζει τα ακόλουθα:

«“σύνταξη”: όχι μόνον οι συντάξεις, αλλά και οι εφάπαξ παροχές που μπορούν να τις υποκαταστήσουν και οι πληρωμές υπό μορφή επιστροφής εισφορών καθώς επίσης, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του τίτλου III, οι προσαυξήσεις αναπροσαρμογής ή τα συμπληρωματικά επιδόματα.»

8. Το άρθρο 3 του κανονισμού 883/2004 έχει τίτλο «Υλικό πεδίο εφαρμογής» και οι παράγραφοι 1, 3 και 5 αυτού ορίζουν τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις νομοθεσίες που αφορούν τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης που έχουν σχέση με:

- α) παροχές ασθένειας·
- β) παροχές μητρότητας και ισοδύναμες παροχές πατρότητας·
- γ) παροχές αναπηρίας·
- δ) παροχές γήρατος·
- ε) παροχές επιζώντων·
- στ) παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας·

- ζ) επιδόματα θανάτου·
- η) παροχές ανεργίας·
- θ) παροχές προσύνταξης·
- ι) οικογενειακές παροχές·

[...]

3. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται επίσης στις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα, οι οποίες καλύπτονται από το άρθρο 70.

[...]

5. Ο παρών κανονισμός δεν ισχύει:

- α) για την κοινωνική πρόνοια και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη· ή
- β) για παροχές για τις οποίες το κράτος μέλος αναλαμβάνει την ευθύνη έναντι ζημιωθέντων προσώπων και παρέχει αποζημίωση, όπως οι παροχές σε θύματα πολέμου και στρατιωτικών επιχειρήσεων ή των συνεπειών τους, σε θύματα εγκληματικών, δολοφονικών ή τρομοκρατικών ενεργειών, σε θύματα που υπέστησαν ζημία την οποία προξένησαν υπάλληλοι του κράτους μέλους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ή σε θύματα που υπέστησαν ζημία για πολιτικούς ή θρησκευτικούς λόγους ή για λόγους που αφορούν την οικογένειά τους.»

9. Το άρθρο 4 του κανονισμού 883/2004 έχει τίτλο «Ίση μεταχείριση». Ορίζει τα εξής:

«Εκτός αν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός, τα πρόσωπα στα οποία εφαρμόζεται ο κανονισμός αυτός απολαμβάνουν των ιδίων δικαιωμάτων και υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νομοθεσία κάθε κράτους μέλους υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του.»

10. Το άρθρο 5 έχει τίτλο «Εξομοίωση παροχών, εισοδημάτων, γεγονότων ή καταστάσεων». Προβλέπει τα κατωτέρω:

«Εκτός αν προβλέπει άλλως ο παρών κανονισμός και υπό το πρίσμα των ειδικών διατάξεων εφαρμογής που θεσπίζονται, ισχύουν τα ακόλουθα:

- α) εάν, σύμφωνα με τη νομοθεσία του αρμόδιου κράτους μέλους, η λήψη παροχών κοινωνικής ασφάλειας και άλλων εισοδημάτων παράγει ορισμένα έννομα αποτελέσματα, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της εν λόγω νομοθεσίας και στη λήψη ισοδύναμων παροχών οι οποίες αποκτήθηκαν δυνάμει της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους ή σε εισοδήματα τα οποία έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος μέλος·
- β) εάν, δυνάμει της νομοθεσίας του αρμόδιου κράτους μέλους, αναγνωρίζονται έννομα αποτελέσματα σε συγκεκριμένα γεγονότα ή καταστάσεις, αυτό το κράτος μέλος λαμβάνει υπόψη παρόμοια γεγονότα ή καταστάσεις που έχουν λάβει χώρα σε οποιοδήποτε κράτος μέλος, ως εάν είχαν λάβει χώρα στο έδαφός του.»

11. Το άρθρο 70 του κανονισμού 883/2004 έχει τίτλο «Γενική διάταξη». Ορίζει τα εξής:

«1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα, οι οποίες προβλέπονται δυνάμει νομοθεσίας η οποία, λόγω του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της, των στόχων ή/και των προϋποθέσεων για τη θεμελίωση δικαιώματος, έχει χαρακτηριστικά τόσο της νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλειας η οποία αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, όσο και της κοινωνικής πρόνοιας.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος κεφαλαίου, ως “ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήμα”, νοούνται εκείνες οι οποίες:

α) προορίζονται να παρέχουν είτε:

(i) συμπληρωματική, αναπληρωματική ή επικουρική κάλυψη έναντι των κινδύνων οι οποίοι αντιστοιχούν στους αναφερόμενους στο άρθρο 3 παράγραφος 1 κλάδους κοινωνικής ασφάλειας και να εξασφαλίζουν στους ενδιαφερομένους ένα ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης σε σχέση με το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος,

ή

(ii) μόνο ειδική προστασία στα άτομα με αναπηρίες, οι οποίες συνδέονται στενά με το κοινωνικό περιβάλλον του συγκεκριμένου προσώπου στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος

και

β) στις περιπτώσεις που η χρηματοδότηση προέρχεται αποκλειστικά από την υποχρεωτική φορολογία που προορίζεται να καλύψει τις γενικές δημόσιες δαπάνες και οι όροι για τη χορήγηση και τον υπολογισμό των παροχών δεν εξαρτώνται από τυχόν εισφορές εκ μέρους του δικαιούχου· ωστόσο, οι παροχές που χορηγούνται για να καλύψουν συμπληρωματικά ανταποδοτικού τύπου παροχή, δεν θεωρούνται ως ανταποδοτικού τύπου παροχές για αυτό και μόνο το λόγο

και

γ) περιλαμβάνονται στο παράρτημα Χ.

3. Το άρθρο 7 και τα άλλα κεφάλαια του παρόντος τίτλου δεν εφαρμόζονται στις παροχές της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

4. Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 2 παροχές χορηγούνται αποκλειστικά στο κράτος μέλος στο οποίο κατοικούν οι ενδιαφερόμενοι και σύμφωνα με τη νομοθεσία του. Οι παροχές αυτές χορηγούνται από τον φορέα του τόπου κατοικίας και σε βάρος του».

B. Το σλοβακικό δίκαιο

12. Το άρθρο 1 του zákona č. 112/2015 Z.z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (νόμου περί συμπληρωματικής παροχής για τους αθλητές των εθνικών ομάδων και περί τροποποίησης του νόμου 461/2003 περί κοινωνικής ασφάλισης, στο εξής: νόμος 112/2015), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως, όριζε τα εξής:

«Ο παρών νόμος ρυθμίζει τη χορήγηση συμπληρωματικής παροχής για τους αθλητές των εθνικών ομάδων (στο εξής: συμπληρωματική παροχή) ως κρατικής κοινωνικής παροχής, σκοπός της οποίας είναι η οικονομική εξασφάλιση των αθλητών που κατέκτησαν μετάλλια στους Ολυμπιακούς Αγώνες, τους Παραολυμπιακούς Αγώνες, τους Ολυμπιακούς Αγώνες Κωφών, τα παγκόσμια πρωταθλήματα ή τα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, εκπροσωπώντας την Τσεχοσλοβακική Δημοκρατία· την Τσεχοσλοβακική Σοσιαλιστική Δημοκρατία· την Τσεχοσλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία· την Τσεχική και Σλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία· ή τη Σλοβακική Δημοκρατία».

13. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του νόμου 112/2015, στην ως άνω έκδοσή του, όριζε τα εξής:

«Δικαιούται συμπληρωματική παροχή το φυσικό πρόσωπο, το οποίο:

(a) υπό την ιδιότητα του αθλητή που εκπροσώπησε την Τσεχοσλοβακική Δημοκρατία· την Τσεχοσλοβακική Σοσιαλιστική Δημοκρατία· την Τσεχοσλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία· την Τσεχική και Σλοβακική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία· ή τη Σλοβακική Δημοκρατία, κατέκτησε

1. χρυσό μετάλλιο (πρώτη θέση), αργυρό μετάλλιο (δεύτερη θέση) ή χάλκινο μετάλλιο (τρίτη θέση) στους Ολυμπιακούς Αγώνες, τους Παραολυμπιακούς Αγώνες ή τους Ολυμπιακούς Αγώνες Κωφών,
2. χρυσό μετάλλιο (πρώτη θέση), αργυρό μετάλλιο (δεύτερη θέση) ή χάλκινο μετάλλιο (τρίτη θέση) στα παγκόσμια πρωταθλήματα, ή χρυσό μετάλλιο (πρώτη θέση) στα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα, σε άθλημα που συμπεριλήφθηκε από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή στους Ολυμπιακούς Αγώνες, από τη Διεθνή Παραολυμπιακή Επιτροπή στους Παραολυμπιακούς Αγώνες ή από τη Διεθνή Επιτροπή Αθλητισμού Κωφών στους Ολυμπιακούς Αγώνες Κωφών, οι οποίοι προηγήθηκαν των παγκόσμιων πρωταθλημάτων ή των ευρωπαϊκών πρωταθλημάτων, ή έλαβαν χώρα το έτος κατά το διοργανώθηκαν τα παγκόσμια πρωταθλήματα ή τα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα,

(b) είναι υπήκοος της Σλοβακικής Δημοκρατίας,

(c) κατοικεί μόνιμα στο έδαφος της Σλοβακικής Δημοκρατίας ή πρόκειται για πρόσωπο στο οποίο εφαρμόζεται ειδική διάταξη,

(d) δεν λαμβάνει ανάλογη παροχή από την αλλοδαπή,

(e) έχει συμπληρώσει την ηλικία συνταξιοδότησεως και

(f) έχει υποβάλει αίτηση για την άσκηση του δικαιώματός του σε συνταξιοδοτική παροχή σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις.»

14. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, του νόμου 112/2015, στην ως άνω έκδοσή του, όριζε τα εξής:

«Το ποσό της παροχής συνίσταται στη διαφορά

- (a) μεταξύ του ποσού των 750 ευρώ και του συνολικού ποσού των συνταξιοδοτικών παροχών σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις και των ανάλογων αλλοδαπών συνταξιοδοτικών παροχών, όταν το φυσικό πρόσωπο έχει κατακτήσει
1. χρυσό μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1,
  2. χρυσό μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 2, στα παγκόσμια πρωταθλήματα ή
- (b) μεταξύ του ποσού των 600 ευρώ και του συνολικού ποσού των συνταξιοδοτικών παροχών σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις και των ανάλογων αλλοδαπών συνταξιοδοτικών παροχών, όταν το φυσικό πρόσωπο έχει κατακτήσει
1. αργυρό μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1,
  2. αργυρό μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 2, στα παγκόσμια πρωταθλήματα ή
- (c) μεταξύ του ποσού των 500 ευρώ και του συνολικού ποσού των συνταξιοδοτικών παροχών σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις και των ανάλογων αλλοδαπών συνταξιοδοτικών παροχών, στην περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο έχει κατακτήσει
1. χάλκινο μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 1,
  2. χάλκινο μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 2, στα παγκόσμια πρωταθλήματα ή
  3. χρυσό μετάλλιο κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α, σημείο 2, στα ευρωπαϊκά πρωταθλήματα.»

II. Τα πραγματικά περιστατικά και το προδικαστικό ερώτημα

15. Από το μητρώο μεταλλίων το οποίο τηρεί το Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών, Έρευνας και Αθλητισμού της Σλοβακικής Δημοκρατίας) προκύπτει ότι ο UB (στο εξής: αναιρεσείων), Τσέχος υπήκοος, κατέκτησε χρυσό μετάλλιο στο ευρωπαϊκό πρωτάθλημα χόκεϊ επί πάγου και αργυρό μετάλλιο στο παγκόσμιο πρωτάθλημα χόκεϊ επί πάγου, αμφότερα το έτος 1971. Στις 17 Δεκεμβρίου 2015 άσκησε το δικαίωμά του για την απόληψη της επίμαχης συμπληρωματικής παροχής υποβάλλοντας σχετική αίτηση στον σλοβακικό φορέα κοινωνικής ασφάλισης.

16. Ο ως άνω φορέας απέρριψε την αίτηση λόγω της τσεχικής ιθαγένειας του αναιρεσείοντος, παραπέμποντας στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β, του νόμου 112/2015. Στη διαδικασία ενώπιον του Krajský súd v Košiciach (περιφερειακού δικαστηρίου Košice, Σλοβακία), ο αναιρεσείων, επικαλούμενος το δίκαιο της Ένωσης, υποστήριξε ότι η σλοβακική νομοθεσία ενέχει δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγένειας. Περαιτέρω, επισήμανε ότι δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι ο ίδιος ζει στη Σλοβακική Δημοκρατία εδώ και 52 έτη.

17. Βάσει του συνόλου των εγγράφων που αφορούν τη νομοθετική διαδικασία, το Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας, στο εξής: αιτούν δικαστήριο) διαπίστωσε ότι η Κυβέρνηση της Σλοβακικής Δημοκρατίας, κατά την από 22 Απριλίου 2015 συνεδρίασή της, συζήτησε επί νομοσχεδίου περί συμπληρωματικής παροχής για τους αθλητές των εθνικών ομάδων, καταλήγοντας στο συμπέρασμα, μεταξύ άλλων, ότι «κρίνεται αναγκαίο να τροποποιηθεί το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β, ως ακολούθως: “(b) έχει την ιθαγένεια κράτους

μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή κράτους το οποίο είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, ή την ελβετική ιθαγένεια”». Κρίθηκε επίσης αναγκαίο να συμπεριληφθεί στο κείμενο του νομοσχεδίου παραπομπή στις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας.

18. Κατόπιν προτάσεως ορισμένων μελών του, το Národná rada Slovenskej republiky (Κοινοβούλιο της Σλοβακικής Δημοκρατίας, στο εξής: νομοθετικό σώμα) τροποποίησε το κείμενο του νομοσχεδίου περί συμπληρωματικής παροχής για τους αθλητές των εθνικών ομάδων αντικαθιστώντας, στο άρθρο 2, τις λέξεις «κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης» από τις λέξεις «της Σλοβακικής Δημοκρατίας».

19. Στο σκεπτικό της εν λόγω τροποποίησης αναφέρεται ότι η πρόσθετη παροχή αποτελεί κρατική κοινωνική παροχή μη συνταξιοδοτικού χαρακτήρα, αποβλέπει δε στο να συμβάλει στην οικονομική εξασφάλιση των κορυφαίων αθλητών οι οποίοι, ως Σλοβάκοι υπήκοοι, εκπροσώπησαν τη Σλοβακική Δημοκρατία ή τα κράτη-προκατόχους της, και ότι, δεδομένου ότι σκοπός του νομοσχεδίου δεν είναι να παράσχει οικονομική εξασφάλιση στους αθλητές των εθνικών ομάδων που είναι υπήκοοι άλλων κρατών, προτάθηκε να καθιερωθεί η κατοχή της σλοβακικής ιθαγένειας ως μία από τις προϋποθέσεις γενέσεως του δικαιώματος στην πρόσθετη αυτή παροχή.

20. Το νομοσχέδιο περί συμπληρωματικής παροχής για τους αθλητές των εθνικών ομάδων υπερψηφίστηκε τελικά από το νομοθετικό σώμα, μαζί με ρήτρα συμβατότητας του νομοσχεδίου προς το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία ο βαθμός συμβατότητας θεωρείται «πλήρης», δεδομένου ότι στο σχέδιο δεν εφαρμόζεται ούτε το πρωτογενές δίκαιο ούτε το δευτερογενές (παράγωγο) δίκαιο, ούτε το τριτογενές δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

21. Κατά τη διατύπωση προδικαστικών ερωτημάτων με νομική βάση τον Χάρτη, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε στην απόφαση περί παραπομπής ότι έχει επίγνωση του γεγονότος ότι το Δικαστήριο εξετάζει την τήρηση της εφαρμογής του Χάρτη υπό το πρίσμα του άρθρου 51, παράγραφος 1 αυτού, κατά το οποίο οι διατάξεις του Χάρτη απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης³.

22. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι δεν ζητεί μεν αυτοτελή ερμηνεία σχετικά με τα δικαιώματα στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στην κοινωνική αρωγή, τα οποία κατοχυρώνονται στο άρθρο 34 του Χάρτη, εφιστά ωστόσο την προσοχή στην προαναφερθείσα βάση της επίδικης στη διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου διαφοράς, στην οποία πρέπει να κριθεί η νομιμότητα των ενεργειών οργάνου της δημόσιας διοίκησης.

23. Κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, η συμπληρωματική παροχή για τους αθλητές των εθνικών ομάδων δεν έχει μόνο χαρακτήρα κρατικής κοινωνικής παροχής, όπως αναφέρεται στα έγγραφα που αφορούν τη νομοθετική διαδικασία. Από τις προπαρατεθείσες επιμέρους διατάξεις του νόμου 112/2015 προκύπτει ότι η συμπληρωματική παροχή καταβάλλεται από κοινού με τη συνταξιοδοτική παροχή, παράλληλα και τακτικά, προκειμένου η συνολική συνταξιοδοτική παροχή να ανέρχεται στο ποσό των 750 ευρώ (κατά το στοιχείο α), στο ποσό των 600 ευρώ (κατά το στοιχείο β), ή στο ποσό των 500 ευρώ (κατά το στοιχείο γ).

24. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι ο αναιρεσείων, υπό την ιδιότητα του μέλους της εθνικής ομάδας ομαδικού αθλήματος, βρίσκεται σε διαφορετική θέση σε σχέση με εκείνη των συναθλητών του μόνον εξαιτίας του γεγονότος ότι, σε αντιδιαστολή με αυτούς, δεν είναι Σλοβάκος υπήκοος, καίτοι συνεισέφερε και αυτός, με ίδιες δυνάμεις και ικανότητες, στο συλλογικό αποτέλεσμα της εθνικής ομάδας.

3 Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), και διάταξη της 28ης Νοεμβρίου 2013, Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio (C-258/13, EU:C:2013:810).

25. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, προτού αποφασίσει να υποβάλει το προδικαστικό ερώτημα, ανέλυσε λεπτομερώς τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε παρόμοιες υποθέσεις, και ειδικότερα τις αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 2011, στην υπόθεση Landtová⁴, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, στις υποθέσεις Επιτροπή κατά Σλοβακίας⁵, που αφορούσε επιδόματα Χριστουγέννων, και Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-433/13)⁶, καταλήγοντας εντούτοις στο συμπέρασμα ότι εν λόγω αποφάσεις δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση.

26. Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«1. Υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης, μπορούν το άρθρο 1, στοιχείο κγ', το άρθρο 4 και το άρθρο 5 του [κανονισμού 883/2004], λαμβανόμενα υπόψη από κοινού με το δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 34, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως σύμφωνα με την οποία ο σλοβακικός φορέας κοινωνικής ασφάλισης λαμβάνει υπόψη την ιθαγένεια του αιτούντος ως βασικό όρο προκειμένου να χορηγήσει παροχή συμπληρωματική της συντάξεως γήρατος σε αθλητές που έχουν εκπροσωπήσει τις εθνικές ομάδες, μολοντί η εθνική ρύθμιση προβλέπει και ένα άλλο νομικό κριτήριο, ήτοι τη συμμετοχή του ενδιαφερομένου στην εθνική ομάδα των προκατόχων της Σλοβακικής Δημοκρατίας κρατών, συμπεριλαμβανομένης της Τσεχοσλοβακικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας;»

27. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν στο Δικαστήριο η Τσεχική Δημοκρατία, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Άσπες μετείχαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη στις 7 Μαΐου 2019.

III. Περίληψη των γραπτών παρατηρήσεων

28. Η Τσεχική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η επίμαχη συμπληρωματική παροχή εμπίπτει αναμφίβολα στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μια παροχή συνιστά παροχή κοινωνικής ασφάλισης μόνον εφόσον χορηγείται χωρίς να γίνεται καμία εξατομικευμένη και κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση των ατομικών αναγκών των δικαιούχων, λόγω της συνδρομής καταστάσεως καθοριζόμενης από τον νόμο και εφόσον αφορά κάποιον από τους ρητώς απαριθμούμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 κινδύνους⁷.

29. Πρώτον, η συμπληρωματική παροχή αποτελεί δικαίωμα που αναγνωρίζεται από το σλοβακικό δίκαιο. Επομένως, δεν πρόκειται για προαιρετική, αλλά για υποχρεωτική παροχή. Δεύτερον, καταβάλλεται αυτοδικαίως σε όσους πληρούν αντικειμενικά κριτήρια, ήτοι σε εκείνους που έχουν εκπροσωπήσει τη Σλοβακία ή τα κράτη-προκατόχους της σε αναγνωρισμένες διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Κατά συνέπεια, δεν χωρεί εξατομικευμένη ή κατά διακριτική ευχέρεια στάθμιση, η δε αρμόδια αρχή δεν λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του αιτούντος. Τρίτον, η συμπληρωματική παροχή αποτελεί συμπλήρωμα της σύνταξης γήρατος, δεδομένου ότι καταβάλλεται τακτικά και παράλληλα με αυτήν. Συνεπώς, πρόκειται για σύνταξη κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο κγ', του

4 C-399/09 (EU:C:2011:415).

5 C-361/13 (EU:C:2015:601).

6 Απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015 (C-433/13, EU:C:2015:602).

7 Συναφώς, η Τσεχική Δημοκρατία επικαλείται τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 15), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 71). Κρίσιμο στοιχείο είναι οι σκοποί και οι προϋποθέσεις της χορήγησης, και όχι ο νομικός χαρακτηρισμός που έχει γίνει από το κράτος μέλος. Βλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331, σκέψη 14), της 10ης Οκτωβρίου 1996, Zachow (C-245/94 και C-312/94, EU:C:1996:379, σκέψη 17), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 70).

κανονισμού 883/2004, το οποίο επεκτείνεται και στις συμπληρωματικές των συντάξεων παροχές⁸. Ομοίως, η εν λόγω συμπληρωματική παροχή αποτελεί παροχή γήρατος κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 883/2004, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου⁹. Το γεγονός ότι η καταβαλλόμενη συμπληρωματική παροχή δεν εξαρτάται από το ύψος του καταβαλλόμενου μισθού ή από τον χρόνο πλήρους ασφαλίσεως δεν αναιρεί την ως άνω εκτίμηση¹⁰.

30. Επομένως, η εξάρτηση της καταβολής της εν λόγω συμπληρωματικής παροχής από προϋπόθεση ιθαγένειας αντιβαίνει στο άρθρο 4 του κανονισμού 883/2004. Το καθοριστικό στοιχείο για τη χορήγηση ή μη της συμπληρωματικής παροχής είναι αν ο ενδιαφερόμενος εκπροσώπησε το κράτος, ή τα κράτη-προκατόχους του, και αν πέτυχε την κατά περίπτωση απαιτούμενη διάκριση, και όχι αν το εν λόγω πρόσωπο είναι υπήκοος του οικείου κράτους μέλους.

31. Η Σλοβακική Δημοκρατία αμφισβητεί την ως άνω ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Επισημαίνει ότι, αρχικά, η Τσεχική και η Σλοβακική Δημοκρατία σχεδίαζαν να συντονίσουν τις προσεγγίσεις τους όσον αφορά την επίμαχη συμπληρωματική παροχή, έτσι ώστε να την καταβάλουν αμφοτέρους στους διαμένοντες εντός της επικράτειάς τους που είχαν εκπροσωπήσει τη Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας στις καθορισμένες διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για Τσέχους ή Σλοβάκους, και υπό τον όρο να αποφεύγεται η διπλή καταβολή. Για τον λόγο αυτόν, η Σλοβακική Δημοκρατία αρχικά δεν πρότεινε να περιοριστεί η καταβολή της συμπληρωματικής παροχής στους Σλοβάκους υπηκόους. Το έπραξε μόνον όταν η Τσεχική Δημοκρατία παρέλειψε να θεσπίσει νόμο για την επέκταση της καταβολής της συμπληρωματικής παροχής σε Σλοβάκους υπηκόους που διαμένουν στην Τσεχική Δημοκρατία. Επομένως, αν η Σλοβακία υποχρεούνταν να τροποποιήσει τον νόμο, θα κατέληγε να καταβάλει τη συμπληρωματική παροχή, αφενός μεν σε Σλοβάκους υπηκόους που διαμένουν είτε στην Τσεχική Δημοκρατία είτε στη Σλοβακία, αφετέρου δε σε Τσέχους υπηκόους που διαμένουν στη Σλοβακία.

32. Η Σλοβακική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι η επίμαχη συμπληρωματική παροχή δεν αποτελεί παροχή κοινωνικής ασφάλισης υπό την έννοια του κανονισμού 883/2004, ούτε εμπίπτει στην έννοια των ειδικών μη ανταποδοτικού τύπου παροχών των άρθρων 3, παράγραφος 3, και 70 του ίδιου κανονισμού.

33. Όσον αφορά την πρώτη περίπτωση, κρίσιμα είναι τα συστατικά στοιχεία της παροχής, και ιδίως ο σκοπός και οι προϋποθέσεις χορηγήσεώς της. Η εν λόγω παροχή δεν αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους που απαριθμούνται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004¹¹. Δεν αποτελεί παροχή σύνταξης σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου¹². Καταβάλλεται ανεξάρτητα από παροχές σύνταξης. Καταβάλλεται ακόμη και αν ο πρώην αθλητής ή αθλήτρια δεν λαμβάνει σύνταξη. Δεν καταβάλλεται όταν οι παροχές σύνταξης υπερβαίνουν ένα προκαθορισμένο όριο¹³. Ούτε οι πηγές χρηματοδότησεως της συμπληρωματικής παροχής είναι οι ίδιες με τις προβλεπόμενες για την χρηματοδότηση των συντάξεων γήρατος. Η συμπληρωματική παροχή καταβάλλεται απευθείας από το

8 Συναφώς η Τσεχική Δημοκρατία επικαλείται την απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψη 27).

9 Η Τσεχική Δημοκρατία επικαλείται την απόφαση της 30ής Μαΐου 2018, Czerwinski (C-517/16, EU:C:2018:350, σκέψη 45).

10 Εν προκειμένω, η Τσεχική Δημοκρατία επικαλείται την απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψη 29).

11 Η Σλοβακική Δημοκρατία παραπέμπει στην απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, A (Βοήθεια για άτομο με αναπηρία) (C-679/16, EU:C:2018:601, σκέψεις 32 και 33).

12 Η Σλοβακική Δημοκρατία παραπέμπει στην απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 56).

13 Η Σλοβακική Δημοκρατία παραπέμπει στις αποφάσεις της 20ής Ιανουαρίου 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψη 27), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 56).

κράτος. Δεν αποσκοπεί στην κάλυψη των αναγκών των δικαιούχων¹⁴. Σκοπός της χορήγησής της είναι μάλλον, μεταξύ άλλων, η επιβράβευση των αθλητών υψηλού επιπέδου για τα επιτεύγματά τους και η ενθάρρυνση των νέων αθλητών. Ούτε εξαρτάται το ύψος του καταβαλλόμενου ποσού από το ύψος των εισφορών που καταβλήθηκαν ή από τον χρόνο ασφάλισης¹⁵.

34. Όσον αφορά τις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές των άρθρων 3, παράγραφος 3, και 70 του κανονισμού 883/2004, η Σλοβακική Δημοκρατία επισημαίνει ότι η συμπληρωματική παροχή δεν αφορά κάποιον από τους ρητώς απαριθμούμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1, κινδύνους. Ούτε αποσκοπεί στην εγγύηση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης. Δεν εμπίπτει επίσης στην έννοια των κατά το άρθρο 70, παράγραφος 2, στοιχείο α', παροχών για άτομα με αναπηρίες, ούτε περιλαμβάνεται στο παράρτημα Χ του κανονισμού 883/2004, όπως προβλέπει το άρθρο 70, παράγραφος 2, στοιχείο γ'.

35. Το άρθρο 34 του Χάρτη δεν μεταβάλλει τη θέση της Σλοβακικής Δημοκρατίας. Η επίμαχη συμπληρωματική παροχή κείται εκτός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης¹⁶.

36. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η επίμαχη συμπληρωματική παροχή αφορά ουσιαστικά μόνον άτομα που έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και έχουν υποβάλει σχετική αίτηση. Το γεγονός ότι πρόκειται για συμπληρωματική παροχή δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να αποτελεί σύνταξη γήρατος κατά την έννοια του κανονισμού 883/2004¹⁷. Ταυτόχρονα όμως, η Επιτροπή δεν είναι βέβαιη σχετικά με το αν η παροχή αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004. Αποτελεί παροχή συμπληρωματικού χαρακτήρα καταβαλλόμενη σε μικρό κύκλο ατόμων, με σκοπό την επιβράβευση εξαιρετικών επιτευγμάτων κατά την εκπροσώπηση της χώρας. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη συμπληρωματική παροχή δεν εμπίπτει μεν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004, θα πρέπει όμως να εξεταστεί μήπως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 492/2011¹⁸, και των διατάξεων της ΣΛΕΕ.

37. Ωστόσο, η Επιτροπή καταλήγει επίσης στο συμπέρασμα ότι δεν είναι αναγκαίο να κριθεί αν η συμπληρωματική παροχή εμπίπτει στην έννοια του κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/2011 κοινωνικού πλεονεκτήματος¹⁹, διότι η απάντηση στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα μπορεί να δοθεί με βάση το πρωτογενές δίκαιο της ΣΛΕΕ.

38. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή παραπέμπει στο άρθρο 18 ΣΛΕΕ, καθώς και στην απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Tas-Hagen και Tas²⁰, που –όπως υποστηρίζει το θεσμικό αυτό όργανο– παρέχουν στον αναιρεσιόνοτα τη δυνατότητα να επικαλεστεί το καθεστώς του ως εργαζομένου κατά την έννοια του άρθρου 45 ΣΛΕΕ.

14 Η Σλοβακική Δημοκρατία παραπέμπει στις αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 1983, Valentini (171/82, EU:C:1983:189, σκέψη 14), και της 16ης Δεκεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 55).

15 Απόφαση της 5ης Ιουλίου 1983, Valentini (171/82, EU:C:1983:189, σκέψη 14).

16 Η Σλοβακική Δημοκρατία παραπέμπει στην απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535).

17 Η Επιτροπή παραπέμπει στις αποφάσεις της 20ής Ιανουαρίου 2005, Noteboom (C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψεις 25 έως 29), της 16ης Δεκεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 55), και της 30ής Μαΐου 2018, Czerwinski (C-517/16, EU:C:2018:350, σκέψεις 33 και 34 και εκεί μνημονεύομενη νομολογία).

18 Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης (ΕΕ 2011, L 141, σ. 1).

19 Η Επιτροπή παραπέμπει στις αποφάσεις της 31ης Μαΐου 1979, Even και ONTPS (207/78, EU:C:1979:144), της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, Matteucci (235/87, EU:C:1988:460, σκέψη 16), και της 16ης Σεπτεμβρίου 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535, σκέψεις 17 έως 19).

20 Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2016 (C-192/05, EU:C:2006:676, σκέψεις 16, 30 και διατακτικό).

IV. Ανάλυση

39. Η συμπληρωματική παροχή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής ούτε του κανονισμού 883/2004 ούτε του κανονισμού 492/2011, αλλά ούτε και του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία, στο οποίο παραπέμπει η Επιτροπή²¹. Ούτως εχόντων των πραγμάτων, δεν εμπίπτει ούτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 34 του Χάρτη, δεδομένου ότι η κατάσταση που έχει ανακύψει στο πλαίσιο της κύριας δίκης δεν «διέπεται» από το δίκαιο της Ένωσης²².

40. Όσον αφορά τον κανονισμό 883/2004, αποτελεί πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ότι «η διάκριση μεταξύ παροχών που εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 και παροχών που εμπίπτουν στο πεδίο αυτό στηρίζεται ουσιαστικά στα συστατικά στοιχεία κάθε παροχής, ιδίως στον σκοπό και στις προϋποθέσεις χορηγήσεώς της, και όχι στο αν μια παροχή χαρακτηρίζεται ή όχι από την εθνική νομοθεσία ως παροχή κοινωνικής ασφάλισης»²³. Εν πάση περιπτώσει, προκειμένου να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004, μια εθνική νομοθετική ρύθμιση πρέπει να αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους οι οποίοι απαριθμούνται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού²⁴.

41. Η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση συμπληρωματική παροχή δεν αναφέρεται σε κανέναν από τους κινδύνους οι οποίοι ρητώς απαριθμούνται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004 (βλ. σημείο 8 ανωτέρω). Το Δικαστήριο παγίως αποφαινεται ότι μια παροχή μπορεί να θεωρείται ως «παροχή κοινωνικής ασφάλισης» εφόσον, αφενός, χορηγείται στους δικαιούχους, ανεξαρτήτως κάθε ατομικής και κατά διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως των προσωπικών αναγκών, βάσει καταστάσεως καθοριζομένης από τον νόμο και, αφετέρου, αναφέρεται σε έναν από τους κινδύνους οι οποίοι απαριθμούνται ρητώς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004²⁵. Η συμπληρωματική παροχή αποτελεί μάλλον επιβράβευση για την επίδοση σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις και την εκπροσώπηση της χώρας. Το γεγονός ότι, στην πράξη, καταβάλλεται σε άτομα που έχουν φτάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης δεν αρκεί για την υπαγωγή της στην έννοια των κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, παροχών γήρατος. Όπως διευκρίνισε ο εκπρόσωπος της Σλοβακικής Δημοκρατίας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η καταβολή της συμπληρωματικής παροχής αφορά μόνον τους δικαιούχους σύνταξης γήρατος οι οποίοι λαμβάνουν το μέγιστο της οριζόμενης από το δίκαιο του κράτους μέλους παροχής, οπότε το χορηγούμενο ποσό πρέπει να μειωθεί για τα πρόσωπα αυτά. Η επιλεξιμότητα για τη συμπληρωματική παροχή δεν συνδέεται νομικά με τη λήψη της σύνταξης.

42. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, προκειμένου να καθορισθεί αν η συμπληρωματική παροχή μπορεί να χαρακτηριστεί «παροχή γήρατος» υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 883/2004, και ως εκ τούτου παροχή κοινωνικής ασφάλισης, επιβάλλεται να εξετασθούν τα συστατικά στοιχεία αυτής, ιδίως ο σκοπός και οι προϋποθέσεις καταβολής της²⁶.

43. Η επίμαχη συμπληρωματική παροχή χορηγείται σε αθλητές που έχουν επιτύχει υψηλές επιδόσεις σε διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις. Αποσκοπεί στην επιβράβευση για τις επιδόσεις αυτές, καθώς και στην ενθάρρυνση νεότερων αθλητών. Επομένως, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η συμπληρωματική παροχή προσομοιάζει περισσότερο στο επίδομα Χριστουγέννων της υπόθεσης Επιτροπή κατά Σλοβακίας²⁷, το οποίο κρίθηκε ότι δεν συνιστά παροχή γήρατος κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του κανονισμού 883/2004, παρά στο επίδομα αδείας που καταβάλλεται

21 Επομένως, τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης διαφέρουν ουσιαστικά από εκείνα που εξέτασε το Δικαστήριο στο πλαίσιο εκδόσεως της αποφάσεως της 22ας Ιουνίου 2011, Landtová (C-399/09, EU:C:2011:415).

22 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, PI (C-230/18, EU:C:2019:383, σκέψη 63).

23 Αποφάσεις της 30ής Μαΐου 2018, Czerwinski (C-517/16, EU:C:2018:350, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), και της 25ης Ιουλίου 2018, A (C-679/16, EU:C:2018:601, σκέψη 31).

24 Απόφαση της 30ής Μαΐου 2018, Czerwinski (C-517/16, EU:C:2018:350, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

25 Απόφαση της 14ης Μαρτίου 2019, Dreyer (C-372/18, EU:C:2019:206, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26 Απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601, σκέψη 54).

27 Απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας (C-361/13, EU:C:2015:601).

αποκλειστικώς στους δικαιούχους συντάξεως γήρατος ή επιζώντος, και χρηματοδοτείται από τις ίδιες πηγές με αυτές για τη χρηματοδότηση των συντάξεων, το οποίο απασχόλησε το Δικαστήριο στην υπόθεση Noteboom²⁸ και κρίθηκε ότι συνιστά παροχή γήρατος²⁹. Εν προκειμένω, η συμπληρωματική παροχή δεν χρηματοδοτείται από τα ίδια κονδύλια από τα οποία χρηματοδοτούνται οι συντάξεις, αλλά απευθείας από το κράτος, και, όπως εξηγείται ανωτέρω, δεν συνδέεται κατ' ουδένα τρόπο με το συνταξιοδοτικό σύστημα, πέρα από τη μείωση που επιβάλλεται σε πρώην αθλητές οι οποίοι λαμβάνουν το μέγιστο των κατά το σλοβακικό δίκαιο παροχών γήρατος.

44. Αν και αναγνωρίζω ότι το επίδομα που εξετάστηκε στην υπόθεση Επιτροπή κατά Σλοβακίας καταβλήθηκε σε ευρύ κύκλο δικαιούχων, ενώ η επίμαχη στην κύρια δίκη παροχή σε στενό, ο περιορισμένος αριθμός των δικαιούχων, που άλλωστε εξαρτάται από την επίδοση σε κορυφαίες αθλητικές διοργανώσεις, απλώς υπογραμμίζει τη διαφορά μεταξύ της παροχής αυτής και των συμπληρωματικών παροχών που συνδέονται με τη σύνταξη γήρατος.

45. Όσον αφορά τις ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές των άρθρων 3, παράγραφος 3, και 70 του κανονισμού 883/2004, συμφωνώ με τα εκτιθέμενα στο σημείο 34 ανωτέρω επιχειρήματα της Σλοβακικής Δημοκρατίας, σύμφωνα με τα οποία είναι αδύνατη η υπαγωγή της επίμαχης συμπληρωματικής παροχής στον κανόνα του άρθρου 70. Σημειώνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, στοιχείο α', ρητώς εξαιρεί την «κοινωνική πρόνοια» από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004³⁰, και ότι το άρθρο 70, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο i, του κανονισμού 883/2004 παραπέμπει στους αναφερόμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1, κλάδους κοινωνικής ασφάλειας και αφορά «συμπληρωματική, αναπληρωματική ή επικουρική κάλυψη έναντι των κινδύνων οι οποίοι αντιστοιχούν στους αναφερόμενους στο άρθρο 3, παράγραφος 1»³¹. Όπως εξηγείται στο σημείο 41 ανωτέρω, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη συμπληρωματική παροχή δεν σχετίζεται με καμία από τις κατηγορίες που απαριθμούνται στην ως άνω διάταξη, αλλά αποτελεί μάλλον ειδική παροχή καταβαλλόμενη ως επιβράβευση σπουδαίων αθλητικών επιτευγμάτων. Η συμπληρωματική παροχή δεν προβλέπεται από το παράρτημα Χ του κανονισμού 883/2004 και δεν αποβλέπει στην εξασφάλιση ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης.

46. Περαιτέρω, η εν λόγω συμπληρωματική παροχή δεν εμπίπτει ούτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/2011 ως «κοινωνικ[ό] πλεον[έκτημα]», τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του οποίου αποκλείουν παροχές που συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών στο κράτος. Ένα πλαίσιο εθνικής αναγνωρίσεως δεν μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 2, του κανονισμού 492/2011³². Επιπλέον, η μη καταβολή της συμπληρωματικής παροχής σε Τσέχους υπηκόους που διαμένουν στη Σλοβακία και μεν δεν συνάδει με τη διευκόλυνση της κινητικότητας των εργαζομένων³³, τούτο όμως αφορά μόνον έναν πολύ μικρό αριθμό εργαζομένων της Ένωσης· συγκεκριμένα, Τσέχους υπηκόους που έχουν εκπροσωπήσει την πρώην Δημοκρατία της Τσεχοσλοβακίας και που επιθυμούν να μετακινηθούν από την Τσεχική στη Σλοβακική Δημοκρατία.

28 Απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2005, C-101/04, EU:C:2005:51, σκέψη 27.

29 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1606/98 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998 (ΕΕ 1998, L 209, σ. 1). Η διάταξη αυτή καταργήθηκε με το άρθρο 90 του κανονισμού 883/2004.

30 Βλ., επί παραδείγματι, απόφαση της 27ης Μαρτίου 1985, Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, σκέψεις 11, 12 και 14).

31 Πρβλ. απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Skalka (C-160/02, EU:C:2004:269), στην οποία η επίμαχη καταβολή συνιστούσε «ειδική παροχή χωρίς συνεισφορά» διότι αύξανε το ύψος συντάξεως.

32 Απόφαση της 31ης Μαΐου 1979, Even και ONTPS (207/78, EU:C:1979:144, σκέψεις 23 και 24). Βλ., επίσης, απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2004, Baldinger (C-386/02, EU:C:2004:535, σκέψεις 17 και 19).

33 Απόφαση της 27ης Μαρτίου 1985, Hoeckx (249/83, EU:C:1985:139, σκέψη 20).

47. Με άλλα λόγια, η μη καταβολή της συμπληρωματικής παροχής σε πρόσωπα που δεν είναι Σλοβάκοι υπήκοοι δεν προκαλεί εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθολική ή γενικευμένη απροθυμία μετάβασης στη Σλοβακία προς εργασία³⁴, λόγω της άρνησης των σλοβακικών αρχών να καταβάλουν συμπληρωματική παροχή σε Τσέχους υπηκόους, αν και, όπως διευκρίνισε η Σλοβακική Δημοκρατία στις γραπτές παρατηρήσεις της και ο εκπρόσωπός της κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, μεταξύ των δύο κρατών μελών έγιναν συζητήσεις πριν από τη θέσπιση της επίμαχης στην κύρια δίκη νομοθεσίας, στο πλαίσιο των οποίων προβλέφθηκε η συντονισμένη προσέγγιση των δύο χωρών, ώστε η κάθε μία εξ αυτών να καταβάλει την επίμαχη συμπληρωματική παροχή στους υπηκόους της, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής αυτών.

48. Τέλος, η εκ μέρους της Επιτροπής επίκληση της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση Tas-Hagen μαρτυρά εσφαλμένη ερμηνεία της απόφασης αυτής. Στην υπόθεση εκείνη, η άρνηση της Ολλανδικής Κυβέρνησης να καταβάλει σε Ολλανδούς υπηκόους παροχή, χορηγούμενη από την ίδια, σε αμάχους θύματα πολέμου λόγω του γεγονότος ότι διέμεναν στην Ισπανία κρίθηκε ότι ενέπιπτε στην κατά το άρθρο 18 ΕΚ απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας, και ότι δεν συνιστούσε κατάσταση καθαρώς εσωτερικού χαρακτήρα, για τον λόγο ακριβώς ότι οι ενδιαφερόμενοι είχαν ασκήσει το δικαίωμά τους στην ελεύθερη κυκλοφορία, καθόσον είχαν μετακινηθεί και διέμεναν στην Ισπανία, ήτοι, στο έδαφος κράτους μέλους διαφορετικού εκείνου του οποίου είχαν την ιθαγένεια³⁵. Το Δικαστήριο έκρινε ότι «εφόσον η άσκηση εκ μέρους της K. Tas-Hagen και του R. A. Tas δικαιώματος αναγνωριζόμενου από την κοινοτική έννομη τάξη επηρεάζει το δικαίωμά τους για παροχή προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία, η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καθαρώς εσωτερικού χαρακτήρα και ως μη έχουσα κανένα σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο»³⁶.

49. Εν προκειμένω, ωστόσο, δεν αμφισβητείται ότι ο αναιρεσείων ουδέποτε άσκησε τα κατά το άρθρο 45 ΣΛΕΕ δικαιώματά του περί «ελεύθερης κυκλοφορίας». Συνεπώς, μολοντί η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Tas Hagen θα ήταν λυσιτελής στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ Τσέχου υπηκόου και των τσεχικών αρχών κοινωνικής ασφάλισης σε περίπτωση άρνησης καταβολής ορισμένης παροχής λόγω της εκ μέρους του Τσέχου υπηκόου άσκησης του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας μέσω της εγκατάστασής του σε άλλο κράτος μέλος, πλην της Τσεχικής Δημοκρατίας, περιλαμβανομένης και της Σλοβακικής Δημοκρατίας, εντούτοις τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης δεν αφορούν τέτοια περίπτωση. Στο πλαίσιο της κύριας δίκης, Τσέχος υπήκοος που ουδέποτε έχει ασκήσει δικαιώματα ελεύθερης κυκλοφορίας αντιδικεί με το κράτος μέλος της διαμονής του, συγκεκριμένα με τη Σλοβακία, στο οποίο διαμένει αδιαλείπτως από την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και εντεύθεν.

50. Η ένδικη διαφορά δεν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, επομένως το άρθρο 34 του Χάρτη δεν είναι εφαρμοστέο.

V. Πρόταση

51. Ως εκ τούτου, προτείνω την ακόλουθη απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Najvyšší súd Slovenskej republiky (Ανώτατο Δικαστήριο της Σλοβακικής Δημοκρατίας):

Υπό τις περιστάσεις της διαφοράς της κύριας δίκης, το άρθρο 1, στοιχείο κγ', το άρθρο 4 και το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, λαμβανόμενα υπόψη από κοινού με το δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στα κοινωνικά

³⁴ Πρβλ. τα πραγματικά περιστατικά που εξετάσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο έκδοσης της αποφάσεως της 10ης Μαρτίου 1993, Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου (C-111/91, EU:C:1993:92), η οποία αφορούσε την επιβολή προϋποθέσεως κατοικίας στο Λουξεμβούργο για συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα, ως προαπαιτούμενου για τη χορήγηση των επιδομάτων τοκετού και μητρότητας. Η προϋπόθεση αυτή αφορούσε όλες τις γυναίκες υπηκόους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³⁵ Απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, Tas-Hagen και Tas (C-192/05, EU:C:2006:676, σκέψη 25).

³⁶ Όπ.π. (σκέψη 28).

πλεονεκτήματα, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 34, παράγραφοι 1 και 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αντιτίθενται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως σύμφωνα με την οποία ο σλοβακικός φορέας κοινωνικής ασφάλισης λαμβάνει υπόψη την ιθαγένεια του αιτούντος ως βασικό όρο προκειμένου να χορηγήσει παροχή συμπληρωματική της συντάξεως γήρατος σε αθλητές που έχουν εκπροσωπήσει τις εθνικές ομάδες, μολονότι η εθνική ρύθμιση προβλέπει και ένα άλλο νομικό κριτήριο, ήτοι τη συμμετοχή του ενδιαφερομένου στην εθνική ομάδα των προκατόχων της Σλοβακικής Δημοκρατίας κρατών, συμπεριλαμβανομένης της Τσεχοσλοβακικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας.